

УТВЪРДИЛ:

Декан:

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛЛ	1	0	0	1	0	6	1	7
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: : (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

БАЛКАНИСТИКА

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Б	3	3	3
Б	3	4	5

(код и

наименование)

Съвременен български език (част I и част II)

Преподавател: доц. д-р Марина Джонова

Асистент: гл. ас. д-р Катерина Войнова

Учебна заетост					
Аудиторна			Извънаудиторна		
Форма	Хорариум	ЕСТК	Форма	Хорариум	ЕСТК
Лекции	60	2	Реферат		
Семинари	30	1	Доклад	30	1
Упражнения			Научно есе		
			Курсов учебен проект		
			Учебна екскурзия		
			Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60	2
ОБЩА ЗАЕТОСТ					180
Кредити аудиторна заетост					3
Кредити извънаудиторна заетост					3
ОБЩО ЕКСТ					6

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Work Shops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Тематични дискусии в часовете	20 %

3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Присъствие в час	
6.	Тестова проверка	30 %
7.	Решаване на казуси	
8.		
9.		
10.	Изпит и текуща оценка	50 %

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът по съвременен български език запознава студентите с основните характеристики на българската фонетика, лексикология и граматика както във връзка с особеностите на българския език като балкански, така и с оглед на актуалните процеси и тенденции в неговото развитие. Разглежда се типологичната характеристика на българската граматика, нейните славянски и балкански особености. Специално място се отделя на значението и употребата на морфологичните категории. С оглед на нормативността на българския книжовен език се представят някои развойни тенденции в актуалната речева практика. Теоретичните познания по фонетика и граматика са съчетани с анализ на конкретен езиков материал на упражненията.

Предварителни изисквания:

Базови знания за историята на българския език, за формите и вариантите, в които се реализира в актуалната езикова ситуация.
 Основни познания в областта на общото езикознание – терминологичен апарат, подходи за анализ на езиковите форми и процеси, школи в езикознанието.

Очаквани резултати:

Обогатени знания за особеностите на фонетичната, лексикалната и граматичната система на съвременния български книжовен език
 Умения за разпознаване и анализ на езиковите единици и техните употреби
 Умения за анализ и редактиране на текстове с оглед на правописната и правоговорната норма на съвременния български книжовен език
 Умения за съпоставка на езикови форми и явления от различни стилове и форми на съвременния български език, както и с оглед на спецификите на други балкански езици

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Българският език – славянски и балкански. Писмена и устна форма на езика; варианти	2
2	Обща характеристика на фонетичната система на СБКЕ	2
3	Система на гласните в СБКЕ. Особенности на ударението	2
4.	Система на съгласните в СБКЕ	2
5.	Съвременни и исторически звукови закони	2
6.	Норма и кодификация. Основни принципи на съвременния български правопис и правоговор	2
7.	Българско словообразуване. Словообразователни начини	2
8.	Лексикална система. Лексикално и граматично значение на думите. Българската лексика според произхода и употребата на думите	2
9.	Обща характеристика на морфологичната система на СБКЕ. Части на речта; граматични категории	2
10.	Съществително име – видове; морфологични категории; значения	2
11.	Прилагателно име – видове; категории; значения. Числително име – видове; морфологични категории	2
12.	Специфика на българската местоименна система. Лични местоимения - пълните и кратките форми. Възвратно местоимение	2
13.	Притежателни местоимения – форми; значение и употреба. Възвратно притежателно местоимение. Показателни местоимения	2
14.	Въпросителни, относителни, неопределителни, отрицателни и обобщителни местоимения – значение и употреба	2
15.	Глагол – формални особености и граматически значения. Лични и нелични глаголни форми	2
16.	Вид на глагола	2
17.	Българската темпорална система. Отношение между вид и време	4
18.	Залог на глагола	2
19.	Система на наклоненията. Модалност и евиденциалност	3
20.	Нелични глаголни форми – деепричастие, отглаголни съществителни, съкратен инфинитив. Неизменяеми части на речта	2
21.	Изречение, изказване, речев акт. Видове изказвания по комуникативна цел	2
22.	Строеж на простото изречение. Главни части на изречението	2
23.	Второстепенни части на изречението	2
24.	Структурни типове прости изречения	2

25.	Словоред на българското изречение	2
26.	Видове сложни изречения. Сложни съчинени изречения	2
27.	Видове сложни съставни изречения	3
28.	Отношение между формална, информационна и прагматична структура на изречението	2

Учебно съдържание – семинарни упражнения

№	Тема:	Хорариум
1.	Система на гласните фонемите. Ятов преглас, редукция	2
2.	Система на съгласните фонемите. Система за фонетична транскрипция	2
3.	Твърди и меки съгласни. Асимилативни промени.	2
4.	Морфемен анализ	2
5.	Съществително име – морфологичен анализ	2
6.	Прилагателни и числителни имена – видове, категории	2
7.	Местоимения – видове, категории и значения; употреба	2
8.	Морфологичен анализ на именни части на речта	2
9.	Вид на глагола. Нелични глаголни форми	2
10.	Време на глагола – образуване, употреба	2
11.	Залог на глагола – форми, употреба	2
12.	Наклонение на глагола – значения и употреби	2
13.	Морфологичен анализ – имена и глаголи	2
14.	Синтактичен анализ на простото изречение	2
15.	Синтактичен анализ на сложното изречение	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Специфика на българския език в славянски и балкански контекст
2	Обща характеристика на българската фонетична система
3	Система на гласните в СБКЕ
4.	Дистрибуция на гласните.
5.	Система на съгласните
6.	Дистрибуция на съгласните
7.	Съвременни и исторически звукови закони
8.	Особености на българското ударение. Прозодия
9.	Норма и кодификация. Основни принципи на българския правопис
10.	Актуални тенденции в българското словообразуване
11.	Лексикална система. Семантична характеристика на думите
12.	Видове лексикално-семантични отношения между думите
13.	Българската лексика според произхода на думите
14.	Лексиката според сферата на употреба
15.	Обща характеристика на българската морфологична система. Аналитизъм;

	балканизми
16.	Особености на съществителните имена. Детерминация
17.	Прилагателни имена – видове, форми и употреба
18.	Числителни имена – видове, употреба
19.	Система на местоименията
20.	Особености на категорията вид на глагола
21.	Система на времената
22.	Отношение между вид и време
23.	Залог на глагола
24.	Система на наклоненията
25.	Модални глаголни форми
26.	Строеж на простото изречение. Видове изречения по състав
27.	Видове изречения по комуникативна цел
28.	Части на изречението
29.	Видове сложни изречения

Библиография

Основна:

Граматика на съвременния български език. Том I. Фонетика, Том II. Морфология, Том III. Синтаксис. С., 1983.

Бояджиев, Т., Ив. Куцаров, Й. Пенчев. Съвременен български език. Фонетика. Лексикология. Словообразуване. Морфология. Синтаксис. С., 1999.

Бояджиев, Т. Българска лексикология. С., 2022.

Бъркалова, П. Българският синтаксис. Конфигурационен анализ на изречението. Пловдив, 2019.

Пашов, П., Р. Ницолова (съст.), Помагало по българска морфология. Глагол. С., 1976.

Пашов, П. (съст.), Помагало по българска морфология. Имена. С., 1978.

Ницолова, Р. Българските местоимения. С., 1984.

Ницолова, Р. Българска граматика. Морфология. С., 2008.

Допълнителна:

Студии и статии, включени към всяка от темите в онлайн курса на в elearn.uni-sofia.bg

Дата: 06.06.2024

Съставил:

доц. д-р Марина Джонова

Приета с протокол №6 от ФС на ФСФ от 11.06.2024 г.